

BELÇİKA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	2
2. PAZARN ÖZELLİKLERİ	16
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	19
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	25
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	28

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı

Belçika, Avrupa Birliği'nin nüvesini oluşturan Avrupa Topluluğunu kurucu üyeleri arasında yer almaktadır. Dolayısı ÷lkede Birliğin diğer ortak politikalarıyla beraber ortak ticaret politikası ortak gümrük tarifesini uygulanmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye ÷lkelerden Belçika'ya yapılan ithalat gümrük vergisinden muaftır. AB üyesi olmayan ÷lkelerden ithal edilen ürünler için Avrupa Birliği'nin ortak gümrük tarifeleri uygulanmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye ÷lkelerden yapılan ithalatta izin ve miktar sınırlaması yoktur.

1990 yılından itibaren, dış ticaret ve ihracatın teşviki konuları büyük oranda bölgesel yönetimlere devredilmiş olup, Flaman bölgesinde Flaman Yatırım ve Ticaret Ajansı FIT, Valon bölgesinde AWEX (Valonya İhracat ve Yatırım Ajansı), Brüksel bölgesinde ise Hub Brussels tarafından yürüt÷lmektedir.

2002 yılında dış ticaretin yönetimi daha fazla bölgeselleştirilmiş ve yukarıda belirtilen bölgesel kuruluşların ihracatın teşviki ile ilgili yetkileri genişletilmiştir. Yine 2002 yılında, bölgesel dış ticaret otoriteleri ile koordinasyonu sağlamak üzere Dış Ticaret Ajansı kurulmuştur.

Belçika dış ticaretle ilgili uygulamalarını, AB üyesi olarak Topluluk mevzuatı çerçevesinde gerçekleştirmektedir. Bu itibarla, armonize sisteme uygun olarak tasnif edilmiş tarife cetvellerine göre tespit edilen gümrük vergilerinin ödenmesi ve mevcut ticaret politikası önlemlerinin uygulanması kaydıyla ithal edilen ürünler Avrupa tek pazarında serbest dolaşıma girebilmektedir. Birlik içerisinde ise ürünler, 1.1.1993 tarihinde başlatılan tek pazar uygulaması sonucu herhangi bir vergilendirme ve sınırlamaya maruz kalmadan serbest dolaşımda kalabilmektedirler.

Diğer taraftan, Türkiye ile AB arasında kurulan Gümrük Birliği, Avrupa Serbest Ticaret Alanı, Akdeniz ÷lkeleri, Lomé Konvansiyonu gibi çeşitli ÷lkelerle yapılan anlaşmalar kapsamındaki ürünlerin AB'ne gümrük vergisi ödenmeden ithal edilebilmesi mümkün bulunmaktadır.

.Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ÷lkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ÷lkeler üçüncü ÷lkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ÷lkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra

hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan damping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir. (<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Hâlihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tariflerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkân tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

İthalat Rejimi

AB mevzuatına göre ithal edilecek ürün için tek idari belgenin doldurularak, fatura, müsaade ve sertifika gibi varsa aranılan diğer belgelerle beraber gümrük idaresine verilmesi, mevcut ticaret politikası önlemlerinin yerine getirilmesi ve tahakkuk eden gümrük vergisinin yanı sıra KDV (birçok ürün için % 21 oranında) ile tütün, alkollü ve alkolsüz içkiler ve madeni yağlar için uygulanan özel tüketim vergilerinin ödenmesi ile beyana ilişkin diğer kontrollerin yapılması sonucunda mümkün olabilmektedir.

Eğer ürün Belçika'ya değil de başka bir AB üyesi ülkeye ithal edilecekse, ürün için tahakkuk eden gümrük vergisi ödendikten sonra KDV istisnası sağlanarak serbest dolaşımına izin verilmektedir. Ürünün transit olarak taşınması durumunda ise ithalat yine AB'nin ilgili mevzuatına göre yapılmaktadır.

Belçika'ya ithalat; AB mevzuatına göre ithal edilecek ürün için tek idari belgenin doldurulması, fatura, müsaade ve sertifika gibi varsa aranılan diğer belgelerle beraber gümrük idaresine verilmesi, mevcut ticaret politikası önlemlerinin yerine getirilmesi ve tahakkuk eden gümrük vergisinin yanı sıra KDV (birçok ürün için % 21 oranında) ile tütün, alkollü ve alkolsüz içkiler ve madeni yağlar için uygulanan özel tüketim vergilerinin ödenmesi ile beyana ilişkin diğer kontrollerin yapılması sonucunda mümkün olabilmektedir.

Belçika dış ticaretle ilgili uygulamalarını, AB üyesi olarak Topluluk mevzuatı çerçevesinde gerçekleştirmektedir. Bu itibarla, armonize sisteme uygun olarak tasnif edilmiş tarife cetvellerine göre tespit edilen gümrük vergilerinin ödenmesi ve mevcut ticaret politikası önlemlerinin uygulanması kaydıyla ithal edilen ürünler Avrupa tek pazarında serbest dolaşıma girebilmektedir. Birlik içerisinde ise ürünler, 1.1.1993 tarihinde başlatılan tek pazar uygulaması sonucu herhangi bir vergilendirme ve sınırlamaya maruz kalmadan serbest dolaşımda kalabilmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye ile AB arasında kurulan Gümrük Birliği, Avrupa Serbest Ticaret Alanı, Akdeniz ülkeleri, Lomé Konvansiyonu gibi çeşitli ülkelerle yapılan anlaşmalar kapsamındaki ürünlerin AB'ne gümrük vergisi ödenmeden ithal edilebilmesi mümkün bulunmaktadır.

İhracat Rejimi

Belçika'nın dış ticaret politikası özellikle üyesi olduğu AB ve BENELUX Konvansiyonları çerçevesinde belirlenmektedir. Bu kapsamda, açık pazar ekonomisi uygulayan Belçika'da ihracatın ürün ve ihraç edilen ülke çeşitliliği eksenlerinde artırılması öncelikli hedef olarak belirlenmiştir. GSMH'nin önemli bölümünü oluşturan ihracat gelirleri ülke için büyük önem arz etmektedir. Kayda değer bir doğal zenginliği bulunmayan Belçika'da bürokratik yapı ile meslek kuruluşları bu amaca en iyi hizmet verebilecek biçimde şekillendirilmiştir. Öte yandan, ihraç ürünlerinin rekabet gücünün korunması ve artırılması amacıyla araştırma ve geliştirme faaliyetlerine büyük önem verilmekte bu amaçla nitelikli insan gücü yetiştirilmesine özen gösterilmektedir.

Ülke ekonomisinde faaliyet gösteren işletmelerin büyük çoğunluğu küçük ve orta ölçeklidir. Bu itibarla, söz konusu işletmelerin performansını yükseltmeye yönelik çeşitli çalışmalar sürdürülmektedir.

1990 yılından itibaren, dış ticaret ve ihracatın teşviki konuları büyük oranda bölgesel yönetimlere devredilmiş olup, Flaman bölgesinde Flaman Yatırım ve Ticaret Ajansı FIT, Valon

bölgesinde AWEX (Valonya İhracat ve Yatırım Ajansı), Brüksel bölgesinde ise Hub Brussels tarafından yürütülmektedir.

2002 yılında dış ticaretin yönetimi daha fazla bölgeselleştirilmiş ve yukarıda belirtilen bölgesel kuruluşların ihracatın teşviki ile ilgili yetkileri genişletilmiştir. Yine 2002 yılında, bölgesel dış ticaret otoriteleri ile koordinasyonu sağlamak üzere Dış Ticaret Ajansı kurulmuştur.

Gümrük Vergileri

Avrupa Birliği ülkeleri üçüncü ülkelere yapılan ithalatta Avrupa Topluluğu Ortak Birleştirilmiş Gümrük Tarifesi 'ne (TARIC) göre gümrük vergisi uygulanmakta, ithalatta alınan vergiler, KDV oranları dışında, tüm Birlik üyelerince yapılan ithalatta aynıdır. AB'nin pek çok ülke ile serbest ticaret anlaşması mevcut olup bu kapsamdaki ülkelere yapılan ithalatta diğer ülkelere kıyasla tercihli gümrük rejimi uygulanmaktadır. AB'de yürürlükte olan gümrük vergilerine https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/taric_en adresinden ulaşılabilmektedir.

Türkiye ile AB arasındaki uygulanabilir gümrük vergisi taraflar arasında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması çerçevesinde uygulanmaktadır.

Gümrük Birliği Anlaşması 1996 yılından beri yürürlükte olup, bu anlaşmasının temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

- 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı gereğince 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren Türkiye ile Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında sanayi ürünleri ticaretinde Gümrük Birliği uygulaması yürürlüğe girmiştir. Bu suretle sanayi ürünlerinde gümrük vergileri kaldırılmıştır. Ayrıca bu kapsamda Türkiye'de Avrupa Birliği tarifelerine uygun olarak üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya başlamıştır.
- Ülkemiz ile AB arasında tarım alanındaki ilişkilerin çerçevesi, 12 Eylül 1963 yılında imzalanan ve 1964 yılında yürürlüğe giren Ankara Anlaşması ile belirlenmeye başlamış olup, yıllar içerisinde müteakip Türkiye-Avrupa Topluluğu Ortaklık Konseyi Kararları (OKK) ile geliştirilerek bugünkü halini almıştır.

A) Temel Tarım Ürünleri İçin Tercihli Ticaret Uygulamaları

- Ankara Anlaşması ile AB bazı tarım ürünleri ticaretinde ilk kez Türkiye'ye tek taraflı tavizler tanımaya başlamıştır. Anlaşmanın ekinde yer alan geçici protokolde sayılan ham tütün, kuru üzüm, kuru incir ve fındık için tarife kontenjanları belirlenmiştir. Bu uygulama AB ile aramızdaki mevcut tercihli rejimin zeminini oluşturmuştur.
- Katma Protokol, 1/73 sayılı OKK, 1/77 sayılı OKK ve 1/80 sayılı OKK:

33-35. Maddeleri tarım ürünlerine ilişkin düzenlemeleri içeren ve 1970 yılında imzalanan Katma Protokol ile ülkemiz menşeli birçok tarım ürünüde kademeli gümrük vergisi muafiyeti ile Türkiye ile AB arasındaki tarım ürünleri tercihli rejimi genişletilmiştir. Söz konusu indirim takvimleri Protokolün 6 sayılı Eki'nde düzenlenmiştir.

Bilhare 1/73, 1/77 ve 1/80 sayılı OKK' lar ile ülkemiz menşeli ve Topluluğun ad valorem vergi uyguladığı tarım ürünlerinde gümrük vergisi muafiyeti sağlanmıştır. Türkiye ise ilk kez 1993 yılında ithalat rejimi çerçevesinde çok sınırlı ürün grubunda (bazı peynirler, şarap, balıkçılık ürünleri, vs.) AB'ye tercihli bir uygulama tanımıştır.

Topluluğun 1995 yılında Avusturya, Finlandiya, İsveç'in katılımıyla genişlemesi, Uruguay Round Tarım Anlaşmasının yürürlüğe girmesi ile karşılıklılık prensibinin benimsenmesi ve 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın 26. maddesi ve ayrıca bir Tavsiye Kararı hükümleri dikkate alınarak, Türkiye ve AB arasında tarım ürünleri ticaretinde son olarak 1980'li yıllarda tesis edilmiş olan tavizli rejimin değişen uluslararası koşullara uygun hale getirilmesi amacıyla Türkiye ile AB Komisyonu yetkilileri arasında Eylül 1993 tarihinden itibaren Tarım Teknik Komitesi çerçevesinde görüşmelere başlanmıştır.

1/98 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı: 1997 yılında tamamlanan müzakereler sonunda, aşağıda sayılan istisnalar dışında, Topluluğa ülkemizden yapılan tüm tarım ürünleri ithalatında ad- valorem gümrük vergileri tamamen kaldırılmış bulunmaktadır.

Ayrıca, 1/98 sayılı OKK ile ülkemiz tarafından AB'ye ilk kez ticari nitelikte tavizler tanınmıştır. Bu kapsamda, müzakereler sonucunda, yaş meyve ve sebze ürünlerine ait toplam 11 adet tarife pozisyonunda, yılın belirli dönemlerinde gümrük vergisi indirimi uygulanmakta olan ürünlere ilave olarak, bu dönemler dışında kalan sürelerde dört adet ürün için (soğan, patlıcan, kabak ve karpuz), belirli takvimler çerçevesindeki tavizlerimize ek olarak, sıfır gümrük vergili tarife kontenjanı elde edilmiştir.

Diğer taraftan, ülkemiz menşeli natürel (kabuklu-kabuksuz) fındığın AB'ye ithalatında uygulanmakta olan tarife kontenjanı rejiminin kaldırılması ve tüm ihracatımızın, OGT haddinden daha düşük düzeyde (%3) gümrük vergisine tabi olması hususunda mutabık kalınmıştır.

Buna ek olarak, ülkemiz menşeli domates salçası ve diğer domates konservelerinde, 1980 yılından bu yana uygulanmakta olan oto limitasyon rejimi kaldırılarak, yerine, gümrük vergisinden muaf toplam 38.000 tonluk (30.000 tonu salça, 8.000 tonu diğer domates konserveleri olmak üzere) bir tarife kontenjanı uygulanması kararlaştırılmıştır.

Ayrıca, Avrupa Birliği ile gerçekleştirilen müzakereler kapsamında, ülkemiz menşeli kayısı pulpuna uygulanmakta olan 90 tonluk gümrük vergisi muafiyetine tabi tarife kontenjanı 600 tona yükseltilmiştir.

Bununla beraber, Topluluk tarafından Türkiye'ye, 1980 yılından beri uygulanan miktar sınırlaması olmaksızın spesifik vergi indirimi şeklindeki tavize ek olarak beyaz peynir, tulum peyniri ve kaşar peynirinde, toplam 1500 tonluk tarife kontenjanı dahilinde spesifik vergi muafiyeti sağlanmıştır. Buna ek olarak, Türkiye'nin Topluluğa koyun ve keçi eti ihracatında 200 tonluk tarife kontenjanı çerçevesinde spesifik vergi muafiyeti, hindi etleri ihracatında ise toplam 1000 tonluk miktar için spesifik vergi indirimi sağlanmıştır.

Müzakereler kapsamında Türkiye, canlı hayvan, dondurulmuş et, süttozu, tereyağı, peynir, sebze ve çiçek fidanları, tohumluk patates, buğday, çavdar, arpa, mısır, pirinç, hububat unları, pamuk tohumu, ham ve rafine soya ve ayçiçeği yağları, şeker, domates salçası, bazı alkollü içkiler, sirke ve hayvan yemlerinde Topluluğa, ülkemize yönelik son üç yıllık ihracat ortalamasına eşit düzeyde ve bazı ürünlerde de bu ortalamanın üzerindeki miktarlarda tarife kontenjanı çerçevesinde gümrük vergisi muafiyeti tanımıştır.

Bahse konu düzenlemeleri içeren belgeler, 1/98 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı ekinde yayımlanmış ve müzakere kapsamındaki ürünlerde saptanan yeni rejimler 1.1.1998 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

- 2/2006 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı: AB'nin 1 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleştirdiği genişlemesi nedeniyle 8 yeni üye ülke ile ülkemiz arasında mevcut Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) fesh edilmiş olup, anılan STA'larda tarım ürünleri bakımından tesis edilen tavizlerin Türkiye ile Topluluk arasındaki tercihli yapıya adapte edilmesini teminen, 1/98 sayılı OKK'nın I ve II sayılı Protokollerinin EK'leri yeniden düzenlenmiştir. Bu itibarla, ülkemiz ile AB arasında temel tarım ürünleri için tesis edilen tercihli yapı 2/2006 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı ile son halini almıştır.

B) İşlenmiş Tarım Ürünleri İçin Tercihli Ticaret Uygulamaları

1/95 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı:

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliği'ni tesis eden 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nda (OKK), tarafların, tarım ürünleri ticaretinde birbirlerine tanıdıkları tercihli rejimleri aşamalı olarak ve karşılıklı avantajlar yaratacak biçimde geliştirmeleri hükme bağlanmıştır. Karar'da Türkiye'nin tarım politikasını Ortak Tarım Politikası tedbirlerini benimseyecek biçimde uyumlaştırması ve Topluluğun da tarım politikasındaki gelişmelerde Türk tarımının çıkarlarını göz önünde bulundurması öngörülmüştür.

Türkiye-AB ilişkileri kapsamındaki yükümlülüklerimize dayanarak tesis edilen işlenmiş tarım ürünleri sistemi ve AB ile ticarete geçerli olacak tercihli uygulama 1/95 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı kapsamında düzenlenmiştir. Bahse konu tercihli düzenleme kapsamında, taraflar arasında işlenmiş tarım ürünleri ithalatında mamul ürünün geçirdiği sınai işlemeye karşılık gelen gümrük korumaları (sanayi payı) sıfırlanmış;

buna mukabil, mamul ürünün içeriğinde bulunan temel tarım ürünü/ürünlerine ilişkin vergileri (tarım payı) muhafaza edilmiştir.

1/2007 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı:

12-13 Aralık 2002 tarihlerinde gerçekleştirilen Kopenhag Avrupa Konseyinin sonuçları doğrultusunda ülkemizle Avrupa Birliği arasında gümrük birliğini tesis eden 1/95 sayılı OKK'nın genişletilmesi ve derinleştirilmesi yönünde alınan karar ile AB'nin 1 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleştirdiği genişlemesi nedeniyle 8 yeni üye ülke ile fesh edilen Serbest Ticaret Anlaşmaları uyarınca işlenmiş tarım ürünleri bakımından tesis edilen tavizlerin ülkemizle Topluluk arasında mevcut tercihli yapıya adapte edilmesini teminen ve ülkemizdeki bazı sektörlerin talepleri de göz önünde bulundurularak, 2004 yılı Nisan ayında ülkemizle Avrupa Komisyonu arasında anılan ürünlerde mevcut tercihli rejimin geliştirilmesi amacıyla müzakerelere başlanmıştır. Avrupa Komisyonu ile yapılan teknik görüşmeler neticesinde varılan mutabakat doğrultusunda 1/2007 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi Kararı 1 Ocak 2007 tarihinden yürürlüğe girmiştir.

Türkiye ile AB arasında işlenmiş tarım ürünlerine ilişkin tercihli rejimi tesis eden 1/95 sayılı OKK kapsamındaki tavizler geçerliliğini muhafaza etmekte olup, yeni düzenleme bu Karara ilave niteliğindedir. Anılan Karar ile işlenmiş tarım ürünlerinde karşılıklı olarak tarife kontenjanı kapsamında vergi muafiyeti şeklinde taviz alış verişinde bulunulmuştur. Öte yandan, 1/97 sayılı OKK kapsamında ülkemiz menşeli 19.02.11 ve 19.02.19 tarife pozisyonlarında yer alan makarnalarda AB tarafından ülkemize sağlanan 2 milyon Avro değerindeki gümrük vergisi indirimi şeklindeki değer kotası 1/2007 sayılı OKK ile yürürlükten kaldırılmıştır.

- Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sokulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan ATR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarına herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.
- Gümrük Birliği, Ankara Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler indirimli fiyatlardan yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir. (Movement Certificate-dolaşım belgesi)-EUR.1 ve fatura beyanı

Yasal Dayanaklar:

Türkiye ile AB arasında ortaklık ilişkisini kuran ve Gümrük Birliği'ni oluşturan yasal metinlere:

[T.C. Ticaret Bakanlığı](#)

- Ankara Anlaşması

[Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında bir Ortaklık Yaratan Anlaşma \(Ankara Anlaşması\)-12 Eylül 1963 / T.C. Dışişleri Bakanlığı \(mfa.gov.tr\)](#)

- [Katma Protokol : AET-katma protokol-turkce-13915.pdf](#)
- [1-95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı](#)
- [1-98 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı](#)

- [2-97 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı](#)
- [1-2006 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı](#)
- [2-2006 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı \(1-98 Sayılı OKK'nın I ve II Sayılı Eklerini Değiştirmiştir\)](#)
- [1-2007 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı \(İşlenmiş tarım ürünlerindeki mevcut tavizlerin iyileştirilmesi hakkında\)](#)
- [Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararları](#)

-Gümrük Birliği, Ankara Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler indirimli fiyatlardan yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir. (Movement Certificate (dolaşım belgesi)-EUR.1 ve fatura beyanı)

- AT- Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 nolu Protokolü değiştirilmiştir.

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L .2009.143.01.0001.01.ENG>)

AB'nin pek çok ülke ile serbest ticaret anlaşması da mevcut olup bu kapsamda da bu kapsamdaki üçüncü ülkelerden yapılan ithalatta tercihli gümrük rejimi uygulanmaktadır.

İç Vergiler ve Oranları

Katma değer vergisi, tüm AB ülkelerinde olduğu gibi Belçika'da da üretim ve dağıtım zincirinin tüm aşamalarında alınmakta ve her bir aşamadaki katma değer üzerinden hesaplanmaktadır. Her aşamadaki vergi mükellefi, alımda ödediği KDV'yi satışlarında kendi alıcısına fatura etmekte ve sonuçta ortaya çıkan meblağ, nihai tüketici tarafından ödenmektedir.

Sistem, Belçika'da 1971 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Belçika'da birçok mal ve hizmetin tesliminde, AB dışı ülkelerden yapılan mal ithalatında, diğer AB ülkelerinden yapılan mal alımlarında ve bazı hizmetlerin yurtdışına ihracında uygulanmaktadır.

Belçika'da, KDV kaydı için herhangi bir limit uygulanmamaktadır. Vergilendirilebilir her tüccar (KDV mahsubu yapamayanlar hariç) her türlü ekonomik faaliyetin bildirimini yapmak zorundadır. Kuruluş yeri, KDV kaydı için bir kriter değildir. Sistem, Belçika'da yerleşik olmadığı halde Belçika ile ticaret yapmak isteyen firmalara KDV kaydı olmaksızın iş yapma kolaylığı getirmektedir. Diğer taraftan, Belçika'da yerleşik KDV mükellefleri ile Belçika dışında yerleşik mükelleflere uygulanan

kayıt sistemi farklıdır. Belçika'da yerleşik mükellefler, kayıt için işyerlerinin bulunduğu bölgenin KDV Kontrol Bürosu'na başvurmak zorundadır. AB üyesi ülkelerde yerleşik mükellefler doğrudan KDV kayıtlarını yaptırabilmekte iken, AB üyesi olmayan ülkelerde yerleşik mükellefler bir KDV temsilcisi atamak durumundadırlar. Bu temsilci iki şekilde atanabilir: Belçika dışında yerleşik tacirin Belçika'daki tüm vergilendirilebilir faaliyetleri için bir temsilci atanabilir veya yalnızca sınırlı sayıdaki işlem için bir yetkilendirme yapılabilir.

AB ülkelerinde yerleşik tacirlerin KDV temsilcisi atamaları isteğe bağlıdır. Ancak, KDV'siz fatura kesilmesine imkân sağladığı için bazı durumlarda bu satıcının yararına olabilmektedir. KDV temsilcisi, Belçika'da yerleşik olmayan tacirin KDV ile ilişkili tüm borçlarından müteselsilen sorumludur. Uygulamada, Hazine'ye bir banka garantisi sunulması zorunludur.

1 Nisan 2007'den itibaren, Belçika KDV gruplandırma sistemini kabul etmiştir. Bu sistem, bağımsız tüzel kişilere eğer finansal, ekonomik ve organik açıdan bağlı iseler tek bir KDV mükellefi olarak muamele edilebilmesine imkân sağlamaktadır. Bu sistemin avantajı, aynı KDV grubuna dâhil birimler arası işlemlerin KDV sistemi dışında tutulabilmesi ve bu suretle grup üyeleri arasındaki nakit akışına olumlu etki yapmasıdır.

Belçika'da uygulanan standart KDV oranı % 21'dir. Ancak fito-farmatik ürünler, margarin, iç lastikler, ödemeli televizyon ve sosyal barınma gibi bazı ürün ve hizmetlerde % 12 olmak üzere, indirimli oran uygulanmaktadır.

KDV, mal veya hizmetin teslimi esnasında tahakkuk etmektedir. Belçika'da mal ve hizmetler için "teslim zamanı" kuralları farklı uygulanmaktadır. Mallar için, aşağıdaki durumlarda teslim gerçekleşmiş sayılmaktadır:

- a) Mallar alıcının mülkiyetine geçtiğinde,
- b) Yüklemenin satıcı tarafından yapıldığı durumlarda mal alıcının işyerine ulaştığında,
- c) Satıcının montaj yükümlülüğü olduğu durumda montaj tamamlandığında.

Hizmetler için ise teslim zamanı, hizmetin tamamlandığı andır. Hizmetin süreklilik arz ettiği (ödeme veya faturanın periyodik olarak yapıldığı) durumlarda teslim zamanı, mutabık kalınan her bir faturalama veya ödeme döneminin sonudur.

Fatura kesimi veya ödemenin yapılmasının, teslimden önce gerçekleşmesi halinde KDV teslimden önce tahakkuk etmektedir. AB içi mal teslimlerinde teslim zamanı, alımın yapıldığı ayı takip eden ayın 15. günüdür. Eğer satıcı faturayı bu tarihten önce keserse, teslim zamanı fatura kesim tarihidir.

İthal mallarda kural olarak KDV, ithalatın yapıldığı tarihte tahakkuk eder. Fakat Belçika'da KDV sistemine kayıtlı bir şirket, ithalat lisansı başvurusunda bulunabilir. Bu durumda KDV, ithalat sırasında değil, iade döneminde ödenir.

KDV, aylık bildirme ile ödenmekte olup, KDV sisteminin uygulandığı ödemeden mahsup etme formülü ile hesaplanan KDV'nin geri alınması da mümkündür.

KDV beyannameleri üç şekilde verilebilmektedir:

-Resmi KDV beyannamesi (Yeşil belge)

- Muhasebe kayıtlarından alınan doküman
- INTERVAT (internet üzerinden) sisteminden elektronik olarak alınan belge

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için regülasyon ve direktiflerden oluşan ve AB'nin Resmi Gazetesi olan EURLEX'de yayımlanan teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, temel kuralları belirleyen genel mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik kurallarını ortak bir şekilde düzenlediği regülasyonlar ve direktifler (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) ile ortak bir düzenlemenin bulunmadığı üye ülkelerin kendi düzenlemelerini yaptığı mevzuattan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) oluşmaktadır.

Ülkemiz, 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE işareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve sektörel mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'de yenilenen sektörel mevzuatı da takip etmekte ve iç mevzuatına aktarmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO) yayınlanmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'nin AB ile uyum sağladığı veya düzenlenmemiş alanda yer alan sektörlerle ilişkin olarak Türk ürünlerinin ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyindedir.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı sorular için abteknik@ticaret.gov.tr adresinden irtibata geçilebilir.

Belçika, ithal ürünlerde AB mevzuatını uygulamaktadır. Söz konusu mevzuat, ürünlerin AB pazarına girişte tüketici sağlığı ve güvenliği ile çevrenin korunmasına ilişkin uyulması gereken zorunlulukları kapsamaktadır. Ürünlerin mevzuata uygunluğu ithalat aşamasında kontrol edilebileceği gibi piyasa gözetimi yoluyla da denetlenebilmektedir.

CE-Conformité Européenne (Avrupa'ya Uygunluk) işareti, HACCP-Hazard Analysis Critical Control Point (Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi Sistemi) ve REACH-Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals (Kimyasalların, Kayıtlandırılması, Değerlendirmesi, Ruhsatlandırılması ve Kısıtlanması) uygulamaları hem AB içinde üretilen hem de AB'ye ithal edilen ürünleri kapsayan zorunlu sertifikasyon uygulamalarıdır. Bu suretle tarife dışı engellerden veya uygulanması zorunlu olmayan standartlardan farklı bir durum arz etmektedirler.

AB mevzuatı gereğince birçok makine, ekipman, elektrikli alet, oyuncak vb. ürünün Belçika'ya (veya herhangi bir AB ülkesine) ihracatı için üzerinde CE işareti bulunması zorunludur. AB ülkelerinde üretilen ürünlerin CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. AB pazarına ithal edilen ürünler içinse bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır. Ancak bu yasal zorunluluk uygulamada kaçınılmaz olarak üçüncü ülke üreticilerine yüklenmektedir. Başka bir deyişle, eğer ürün CE işareti taşıyor ise AB'deki ithalatçı bu zorunluluğu yerine getiremeyeceğinden söz konusu ürünü ithal etmeyecektir.

Gıda ürünleri için HACCP zorunluluğu bulunmaktadır.

AB genelinde gıdalarla ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen EC 178/2002 sayılı düzenleme ile Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 yılı içerisinde yürürlüğe giren bu düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurulmuş ve gıda güvenliği konusundaki uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Düzenleme genel olarak Genel Gıda Yasası olarak bilinmekte olup, gıdaların izlenebilirliği konusunda da düzenlemeleri içermektedir (Madde 18). Genel Gıda Yasası'nın belirlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde pazara sunulan tarım ürünlerinin kalite ve etiketlemelerine ilişkin pazarlama standartları Ortak Tarım Politikası çerçevesinde çıkartılan EC 1308/2013 sayılı kararname ile 17 Aralık 2013 tarihinde belirlenmiştir. Bu yasayla öngörülen standartlara sahip olmayan ürünler pazara sunulmamakta ve pazardan kaldırılmaktadır. AB pazarlama standart düzenlemeleri çerçevesinde kalite standartları belirlenmiş diğer ürünler arasında taze ve dondurulmuş balık (EC 2406/1996) ile birlikte zeytinyağı (EC 29/2022) bulunmaktadır.

1 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe giren REACH, kimyasalların kaydı, değerlendirilmesi, izni ve kısıtlanmasını öngören yeni bir AB düzenlemesidir. Zorunlu bir uygulama olan REACH, bir dizi AB Yönetmelik ve Tüzüğünü kapsamakta ve onları tek bir sistem altında toplamaktadır. Söz konusu mevzuata göre AB pazarına kimyasal madde, müstahzar veya bunları içeren eşya ihracatı yapmak isteyen firmalar REACH mevzuatına tabiidir. REACH hakkında detaylı bilgiye <http://reach.immib.org.tr/tr-tr/> adresinden ulaşılabilir.

ISO 9001:2000 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi ve GLOBALGAP sertifikası tüketici tercihleri açısından önem taşımaktadır.

Belçika'da standartların geliştirilmesinden, yayımlanmasından ve kullanılmasından sorumlu kuruluş Belçika Standardizasyon Kurumu'dur (Bureau de Normalisation – NBN). Ayrıca, uluslararası ve Avrupa standardizasyon kuruluşlarında temsil bu kurum tarafından gerçekleştirilmektedir.

Standartlara ilişkin mevzuata aşağıdaki linklerden ulaşmak mümkündür:

Belçika Standardizasyon Kurumu (Bureau de Normalisation – NBN)

<https://www.nbn.be/en>

Avrupa Standardizasyon Komitesi (Comité Européen de Normalisation - CEN)

<https://www.cen.eu/Pages/default.aspx>

Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (Comité Européen de Normalisation Électrotechnique - CENELEC)

<https://www.cenelec.eu/>

Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (European Telecommunications Standards Institute - ETSI)

<https://www.etsi.org/>

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün

kabulünün kolaylaştırılmasıdır. AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir. AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır. (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>)

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN-CENELEC'ten temin edilebilir. CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi) ve CENELEC (Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi)'dir. (<https://www.cencenelec.eu/Pages/default.aspx>)

Belçika Akreditasyon Kurumu - BELAC (<https://economie.fgov.be/belac>) ulusal akreditasyon kurumu olup, Belçika'daki laboratuvarlar, denetim kuruluşları, gözetim şirketleri, belgelendirme kuruluşları gibi uygunluk değerlendirme kuruluşlarının teknik yeterliğini resmi olarak onaylamaktadır.

Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır. AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir. AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır. (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>)

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN-CENELEC'ten temin edilebilir. CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi) ve CENELEC (Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi)'dir. (<https://www.cencenelec.eu/Pages/default.aspx>)

Belçika'da mevcut akreditasyon yapısı 20 Temmuz 1990 tarihli Kanuna dayanmaktadır. 1 Ağustos 2006'dan bu yana, BELAC Belçika' da yetkili olan tek akreditasyon kuruluşudur ve 31 Ocak 2006 tarihli Kraliyet Kararnamesi hükümleri ile kurulmuştur.

BELAC, uluslararası koşulların gerektirdiği şekilde yönetilmektedir. BELAC çatısı altında verilen akreditasyonlar Belçika Devleti tarafından tanınmaktadır.

BELAC, EA'nın (Avrupa Akreditasyon için İşbirliği Kurumu), ILAC (Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Birliği) ve FALB'nin (Akreditasyon ve Lisanslama Kuruluşları Forumu), mevcut tüm çok taraflı anlaşmalar ve MRA'larının (çok taraflı karşılıklı tanıma anlaşmaları) imzacısıdır.

Bu şekilde, BELAC akredite kuruluşları tarafından düzenlenen raporlar ve sertifikalar uluslararası alanda tanınmaktadır.

Buna karşılık, BELAC, karşılıklı tanınmanın geçerli olduğu eşdeğer akreditasyon kuruluşları tarafından verilen akreditasyonları tanır ve akredite kuruluşlar tarafından verilen raporların ve sertifikaların kabulünü teşvik eder.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir Ülkede AB tarafından belirlenen zorunlu ve isteğe bağlı etiketleme kurallarının yanı sıra ulusal düzeyde isteğe bağlı etiketleme kuralları da uygulanmaktadır. Bu nedenle, etiketleme ve belgeleme yükümlülüklerine ilişkin mevzuatın karmaşıklığı ve sıklıkla değişmesinden dolayı, nakliye öncesinde ithalatçılardan uygun bilgiler talep etmek gereklidir.

Tüketicileri en yüksek seviyede korumak amacıyla Belçika'da sadece AB etiketleme şartlarını yerine getiren ürünler satılabilmektedir. Etiketleme şartları, tüketici sağlığını, güvenliğini ve çıkarlarını en yüksek seviyede korumayı amaçlamaktadır. Etiketlerde içerik, bileşim, güvenli kullanım hakkında bilgi, özel önlemler ve ayrıca diğer belli detaylar hakkında bilgilerin yer verilmektedir.

AB kanunları, gıda, ayakkabı, tekstil ve kozmetik ürünleri ile tıbbi cihazlar gibi belirli sektörlerin etiketlerinde uygulanması gereken standartları belirlemektedir.

AB belirli ürünlerin standart miktarda ambalajlanması için düzenleme yapmıştır. 80/232/EC no'lu Konsey Direktifi ürün ambalajlarının sahip olması gereken boyutları düzenlemektedir. İlgili direktife aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31980L0232:EN:HTML>

Ticari faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin kurallar, Ekonomi Hukuku Kanunu ile düzenlenmiştir. Fiyatlandırma, etiketleme, indirimler, garantiler, vb. gibi konular hakkında ilave bilgilere aşağıda bağlantısı bulunan Belçika Federal Ekonomi Bakanlığı'nın sitesi üzerinden ulaşmak mümkündür.

<https://economie.fgov.be/fr/themes/ventes>

AB tarafından henüz zorunlu tutmamakla birlikte, Çevre Etiketleri (Eco-label) de piyasada kullanılabilen ve Birlik tarafından kullanım teşvik edilmektedir. Çevre Etiketleri ile ilgili bilgi <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/> bağlantısından sağlanabilir.

Teknik Engeller

Belçika tarafından dış ticarete uygulanmakta olan teknik engeller hakkında bilgiye www.teknikengel.gov.tr sitesinden erişilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller web sitesi, kullanıcıların teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede, söz konusu siteden ülkeler itibarıyla ticarete teknik engeller

uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ülkelerin mevzuat ve uygulamaları hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Söz konusu siteye ücretsiz olarak üye olunabilmektedir. Sitenin üyelerine ilgilendikleri ülke ve ürün gruplarına ilişkin düzenlemeler günlük olarak e-posta ile gönderilmektedir.

2. PAZARN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları ile ilgili Belçika mevzuatı diğer AB üye devletlerinin kanunları ile birbirine tutarlıdır. Belçika konuyla ilgili uluslararası anlaşmaları imzalamış olup, bu sayede Belçika'da yaşayan ve Belçika vatandaşı olmayanların Fikri, Sınai Mülkiyet Haklarının korunması sağlanabilmektedir. Ayrıca Belçika vatandaşları da bu korumayı dünyanın herhangi bir ülkesinde elde edebileceklerdir.

Belçika tarafından konuyla ilgili imzalanan en önemli anlaşmalar aşağıda yer almaktadır:

- Agreement on Trade-related aspects of intellectual property rights (TRIPS) – World Trade Organisation (WTO)
- Paris Convention - World Intellectual Property Organization (WIPO)
- Patent Cooperation Treaty (PCT) – WIPO
- European Patent Convention - European Patent Organization
- Madrid Agreement – WIPO
- Madrid Protocol - WIPO
- Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works – WIPO

Belçika, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir. Ülkenin iç mevzuatındaki fikri mülkiyet konuları Avrupa Patent Sözleşmesi (Münih Sözleşmesi) ile uyumludur. Ülkedeki patent uygulamaları Avrupa Patent Kurumu (European Patent Organization) tarafından yürütülmektedir. Belçika Fikri Mülkiyet Ofisi (OPRI), Benelüks'te ticari marka ve tasarımların tescilini yapan resmi organdır. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi

(<https://economie.fgov.be/en/publication/intellectual-property-office>)

adresinde

bulunmaktadır.

Dağıtım Kanalları

Ticaret akışı, sermaye hareketleri, teknoloji, işgücünün serbest dolaşımı ve kültürel entegrasyon kriterleri açısından Belçika dünyanın en gelişmiş pazar ekonomilerinden birine sahiptir. Belçika limanları, kanalları, demiryolları ve otoyol ağıyla son derece gelişmiş ulaşım altyapısına sahiptir.

Belçika'da perakende zincirinde süpermarketler, indirimli satış mağazaları, outletler ve butiklerin yanı sıra, yüz yüze pazarlama, çevrimiçi mağazalardan satış söz konusudur.

Daha yüksek kalitedeki, özellikleri açısından farklılık yaratan ürün gruplarının (Premium ürünler) pazarlanması ve mağazanın konumunun tüketiciye yakın olması süpermarketlerin ve ucuz ürün kategorilerinin satan marketlerin (discount store) başarısının arkasındaki temel faktörlerdir.

Belçikalı tüketicileri giderek daha yüksek kalitede ürünlere yönelmesi nedeni ile ucuz ürün satan marketlerde (discount stores) daha bilinen ve kaliteli markaların satışı da yapılmaktadır.

Kentsel alanlardaki tercih, ucuz ürün satan mağazalardan (discount stores) yana yapılmaya başlanmıştır. Söz konusu ucuzcu mağazalar (discount stores) süpermarketlerle rekabet için ayrıca 'çevirim içi' dükkânları vasıtası ile de tüketiciye ulaşmaya başlamışlardır. Brüksel bölgesinde organik ürünler gibi özellikli ürünler için de yeni satış noktaları açılmaya başlanmıştır.

Genel olarak, Belçika'da kişi başına perakende satış alanı, diğer Avrupa ülkelerine nispeten daha küçüktür.

Belçika'nın üç bölgesinin kültürel, dilsel ve ekonomik farklılıkların, ülkede bölgelere göre ticaretin nasıl yürütüleceğinin belirlenmesinde önemli etkidir. Tüm ülkeyi hedef alan bir ithalatçının / distribütörün her üç bölgede de faaliyet göstermesi gerekmektedir. Belçikalı distribütörler küçük ve uzmanlaşmış olma eğilimindedir.

Tüketici Tercihleri

Belçika'da alışverişler, AVM'lerden ziyade şehir merkezlerinden yapılmaktadır. Belçika'da yabancı markalar pazarda önemli bir yere sahiptir, ancak ulusal veya Avrupa menşeli ürünler tercih sebebi olabilmektedir. Diğer yandan, tüketicileri bilgilendirmek amacıyla sosyal medya da oldukça sık kullanılan araçlar arasında olup, toplumun yaklaşık %65'i sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır.

Ülkede toplumu çevreye oldukça duyarlıdır ve çevre bilinci yüksektir. Gerek bu sebepten, gerekse son yıllarda Avrupa'da meydana gelen gıda skandalları ve artan sağlık kaygısı nedeniyle organik, sürdürülebilir, yerel, taze, vegan, izlenebilir, vb. ürünlere rağbet artmaktadır.

COVID-19 salgını nedeniyle Belçika ekonomisinin ciddi biçimde etkilenmesi nedeni ile perakende harcamaların ve perakendecilerin cirolarında düşüş beklenilmektedir.

Belçika Perakendecilik ve Hizmet Sektörleri Federasyonu – Comeos tarafından yayımlanan 2019 yılı e-ticaret raporuna göre Belçika'daki tüketicilerin yaklaşık %70'i 2018 yılında e-ticaret platformları aracılığıyla en az bir kez alışveriş gerçekleştirmiş olup 5 sene öncesine kıyasla satışlarda %17'lik bir artış kaydedilmiştir. Rapora göre, e-ticaret tüketicilerinin %48'i ayda en az bir kez ihtiyaçlarını e-ticaret platformları aracılığıyla karşılarken, %45'i ise aylık en az 150 Avro harcamaktadır. Ağustos 2020'de yayınlanan çevrimiçi perakende verilerine göre ise Belçikalılar hala fiziksel bir mağazadan alışveriş yapmayı tercih etmektedir. Bununla birlikte, çevrimiçi perakende satışlarının artmasının nedenleri arasında bu mecralarda temel olarak daha fazla seçenek olması ve fiyatların daha uygun olması gösterilmektedir. Pandemide ilk kilitlenme sırasında çevrimici satışlarda % 20 oranında artış görülmüştür.

Ülkede E-ticarette önde gelen harcamalarında başı çeken sektörler, moda (% 61), seyahat (% 50) ve eğlencedir. (% 49) Gıda perakendecileri de çevrimiçi perakende sektöründeki bu büyümeden payını almaktadır.

Tüketicilerin yaklaşık % 50'si, güvendikleri markalar arasından, çevrimiçi satışları fiziksel mağazayla birleştiren çok kanallı bir strateji izleyen markaları tercih ediyor.

Kamu ihaleleri

Belçika'da kamu alımları konusu, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve kamu ihale kurallarının iyileştirilmesini amaçlayan 2014/24/EU sayılı Genel Kamu Alımları Direktifinin ulusal mevzuata aktarılması ve 2004/18/EC Direktifinin iptalini; su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri sektörlerinde faaliyet gösteren kurumların alımlarını düzenleyen 2014/25/EU sayılı Sektörler Direktifinin ulusal mevzuata aktarılmasını ve 2004/17/EC Direktifinin iptalini kapsayan Belçika Hükümeti tarafından hazırlanan kamu alımlarına ilişkin 17 Haziran 2016 tarihli Kanun ile düzenlenmiştir.

Belçika mevzuatında AB kamu alımları kurallarına aykırılık olması halinde AB kuralları geçerli olmaktadır.

Kamu alımları konusundaki Belçika mevzuatına <https://www.publicprocurement.be/fr/marches-publics/reglementation> bölümünden ulaşılabilir.

Kamu alımlarına ilişkin 17 Haziran 2016 tarihli Kanununun 154. Maddesi uyarınca Birliğin kamu alımları alanında çok taraflı veya ikili bir anlaşma imzalamamış olduğu ve AB firmalarının kamu alımları pazarına girişini hukuki olarak garanti altına almayan ülkelerin üçüncü ülke olarak değerlendirilmesi ve %50'sinden fazlasını söz konusu ülkeler menşeli malların oluşturduğu tekliflerin reddedilmesi öngörülmektedir.

Belçika kamu ihaleleri, Kamu İhale Bülteninde yayınlanmaktadır.

(<http://www.ejustice.just.fgov.be/bul/bulf.htm>)

3.ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Tarımsal üretim, ormancılık, avcılık ve balıkçılık GSMH'nin yalnızca % 0,65'ini oluşturmaktadır. Belçika'da aktif nüfusun sadece %0,6'sı tarım sektöründe çalışmakla birlikte, ülkenin toplam yüzölçümünün % 57'si tarım arazisinden oluşmaktadır. Toplam tarımsal ürünler üretiminin üçte ikisini canlı hayvan, et ve süt ürünleri oluşturmaktadır. Başlıca tarım ürünleri arasında, şeker pancarı, keten, hububat ve patates bulunmaktadır. Sebze, meyve ve süs bitkileri tarımı, özellikle Flaman bölgesinde daha önemlidir.

Çiftliklerin ortalama işletme alanı son 40 yılda nerdeyse üç katına çıkmıştır. Flaman Bölgesindeki işletme alanı 1980 yılında 8,4ha iken, 2018 yılında 26,6ha'a ulaşmıştır. Valon Bölgesine bakıldığında, bu alan 1980 yılında 20,7ha iken, 2018 yılında 57,6ha'a ulaşmıştır.

Belçika'da 2018 yılında toplam 888.099 büyükbaş hayvan, 11.230.544 domuz, 305.810.576 kanatlı hayvan kesimi kaydedilmiş, sağılan hayvanlardan elde edilen toplam süt miktarı ise 4.178,9 Milyon kg olarak gerçekleşmiştir.

Tarım sektörü ihracatında birinci sırada gıda ürünleri, içecek ve tütün mamulleri gelirken, bunu canlı hayvan ve hayvan menşeli ürün ihracatları takip etmektedir. Avrupa Birliği komşu ülkeleriyle karşılaştırıldığında, Belçika'da özellikle domuz ve kanatlı hayvan olmak üzere hayvansal üretimin nüfusa oranı daha yüksektir.

Sanayi

Sanayi sektörü, toplam istihdamın dörtte birini ve toplam katma değer yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır. En önemli sanayi dalları enerji, imalat sanayi, inşaat ve sivil mühendisliktir.

Kömür işletmeciliği, çelik ve tekstil sektörleri gibi geleneksel sektörler, son 20-30 yılda yeni endüstrilerle yer değiştirmiştir. Önde gelen sektörler, ilaçlar dâhil olmak üzere kimyasallar, otomotiv sanayi yedek parçaları dâhil olmak üzere hafif sanayi, tıbbi ekipman, gıda ve içecek işleme sanayileridir. Kimya sanayi, Anvers Limanı çevresinde yoğunlaşmış olup, Gent civarında da üretim mevcuttur. Sanayi oldukça yüksek düzeyde uluslararası olup, hammaddelerin çoğu ithal edilmekte, üretimin % 80'i ihraç edilmektedir. Ülkede toplam ihracatın % 25'ini kimyasal ürünler ihracatı oluşturmaktadır. Mühendislik sektöründe (metal ürünler, makine ve ulaşım ekipmanı) üretim ağır mühendislik ürünlerinden, daha hafif ve teknolojik olarak daha gelişmiş üretime geçilmiştir.

Sanayide istihdam yoğunluğu bölgelere göre önemli farklılıklar göstermektedir. Flaman bölgesinin merkez ve kuzeydoğusu, istihdamın en yoğun olduğu bölgelerdir. Buna mukabil ülkenin güneyinin tamamı, Charleroi'dan Liege'e kadar olan Valon bölgesinde sanayileşme daha sınırlı kalmış durumdadır.

Anvers elmas sektörü dünyada lider durumdadır ve sektör Belçika'nın dış ticaretinde önemli bir rol oynamaktadır. Dünyada üretilen tüm elmasların yarısından fazlası Anvers'ten geçmekte ve kesilen elmasların büyük çoğunluğu ihraç edilmektedir. Aynı zamanda, Anvers, ülke sanayisinde lider konumdadır ve kimya sektörünün (rafineri, petrokimya, fotoğrafçılık malzemeleri, eczacılık ürünleri, vs.) yarısına da ev sahipliği yapmaktadır.

Brüksel, ülkenin ikinci büyük sanayi merkezi olmakla beraber, giderek önemini yitirmektedir. Gent, Charleroi ve Liege halen geleneksel ağır sanayi sektörlerinin ağırlıklı olduğu kentlerdir.

Flaman bölgesinde bulunan Kortrijk, küçük ve orta ölçekli firmaların aktif olduğu hafif sanayi ile ön plana çıkarken, bölgenin kuzeydoğusunda, buradaki işgücü avantajından yararlanan büyük firmalar ağırlık kazanmaktadır.

Son on-on beş yıla kadar sanayi firmaları, genelde hammaddeye, demir ve suyuollarına yakın bölgelerde yerleşirken, bugün bu yapı değişmiş ve daha çok şehir kenarlarında ve metropoliten bölgelerde, limanlar ve otoyollara yakın yerlere kaymıştır. Sanayi parkları yaygınlık kazanmıştır.

Madencilik

Geçtiğimiz yüzyılda, Belçika'da birçok sanayinin gelişimini sağlamış olan önemli kömür madenleri, önemini yitirmiş bulunmaktadır. Son kömür madeni de, Flaman Bölgesi yönetiminin maden sanayisinden desteğini tamamen çekme kararını takiben, 1991'de kapanmıştır. Ardenler Bölgesinde, eser miktarda demir, bakır, çinko, kömür, kurşun madenleri bulunmaktadır.

Müteahhitlik Hizmetleri

Belçika müteahhitlik sektörü GSYİH'nin %5,2'sini oluşturan en önemli sektörlerden birisidir. Cari fiyatlara göre 2018 yılında müteahhitlik sektörünün GSYİH'ye katkısı 21,5 Milyar Avro seviyesinde gerçekleşmiştir. Yaklaşık 280.000 kişinin istihdam edildiği sektör, toplam işgücünün %6,9'unu oluşturmaktadır. Bağlantılı sektörler de dikkate alındığında, toplam 550.000 kişi istihdam edilmekte ve bu rakam toplam istihdamın %17'sini aşmaktadır. Dolaylı yoldan müteahhitlik sektörüyle ilişkili olan emlakçılık, çevre

düzenleme, enerji, vb. gibi sektörler de göz önünde bulundurulursa istihdama olan katkı daha üst seviyelere çıkmaktadır.

2017 yılı itibariyle Belçika'da vergiye tabi 941.991 firmadan 127.188'i inşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Buna göre müteahhitlik firmaları Belçika'da faaliyet gösteren tüm firmaların %13,5'ini oluşturmaktadır. Bölgesel açıdan bakıldığında, firmaların yaklaşık %59,6'sı Flaman Bölgesinde bulunmakta olup, %26,7'si Valon, %10,8'i Brüksel Bölgelerinde yerleşiktir. Müteahhitlik sektöründe faaliyet gösteren firmaların %2,9'u ise ülkede bulunan yabancı firmalardır.

Sektörde faaliyet gösteren yabancı işgücü çalıştıran yabancı şirketlerin artmasıyla 2012-2015 yılları arası yaşanan toplam 20.000 iş kaybını müteakiben 2016 yılında sektör istihdamında toparlanma sürecine girilmiş ve akabinde 2017 yılında toplam 1.800 kişiye istihdam yaratılmıştır. Yabancı işçilik hala yüksek olmasına rağmen bir düşüş içerisindedir. Bunun en önemli nedenleri arasında ise yerli firmaların maruz kaldığı ağır maliyetlerin düşürülmesine yönelik adımların atılması gösterilmektedir. Ayrıca, sektörde kalifiye eleman bulunmasında da sorun yaşanmakta olup, 2018 yılsonu itibariyle alıcısı henüz bulunamayan 16.500 iş ilanı bulunmaktadır. Bu nedenden dolayı, sektörün önemli sorunları arasında mesleki eğitim de bulunmaktadır.

2018 yılı içerisinde yaklaşık 58.000 yeni konut yapımı kaydedilmiş olup, bu anlamda bir önceki yıla kıyasla %15 oranında artış kaydedilmiştir. Bunların büyük çoğunluğu Flaman Hükümeti'nce alınan ve önümüzdeki dönem uygulanması beklenen binaların enerji performansı standartlarının artırılması kararının üzerine yeni uygulamadan kaçınmak amacıyla erken davranılarak Flaman Bölgesinde yapılan çalışmalarından kaynaklanmaktadır. Zira 2018 yılında yeni konut yapımı Valon ve Brüksel Bölgelerinde sırayla %5 ve %25 oranlarında düşmüştür. Diğer yandan, yine aynı yıl içerisinde belediye seçimlerinin etkisi olarak gösterilen alt yapı çalışmalarında %10 civarında artış kaydedilmiştir.

Turizm

Belçika, geleneksel bir turizm noktası sayılmamaktadır. Deniz kıyısında bulunan ve konaklama otellerinin % 60'ını oluşturan oteller, genellikle yerli turiste hitap etmektedir. Bruges, Gent, Anvers ve Brüksel, giderek daha az sayıda, kalış süresi uzun olan turist çekmektedir. Bununla beraber, Brüksel'de bulunan AB kurumlarının önemli sayıda iş ve resmi ziyaretçi tarafından ziyaret edilmesi sebebiyle, Brüksel, önde gelen uluslararası konferans merkezlerindedir. Özellikle Brüksel, Anvers ve Gent fuar alanlarında yıl boyunca düzenlenen uluslararası fuarlar da, Belçika turizmine katkıda bulunmaktadır.

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Belçika, oldukça gelişmiş bir ulaşım altyapısına sahiptir. Dünyadaki en yoğun otoyol ağlarından birine sahip olan Belçika'da, otoyolların büyük bir kısmı Avrupa ulaşım ağının bir parçasıdır. Belçika'nın coğrafi konum avantajı ile birlikte karayolu altyapısının elverişliliği, ülkeyi önemli bir lojistik merkez haline getirmektedir. Karayolu taşımacılığı daha ziyade perakende ve ticari amaçlı ürünlerin (inşaat malzemeleri, gıda ürünleri, vs.) taşımacılığında, iç suyolları yine inşaat malzemeleri, akaryakıt ve kimyasalların taşınmasında, demiryolları ise enerji ve çelik ürünlerinin taşınmasında tercih edilmektedir.

Devlet Demiryolları (SNCB) 1926 yılında kurulmuş olup, 3.422 metre uzunluğundaki demiryollarından ve bütün yurtiçi yolcu hizmetlerinden sorumludur. SNCB, 2005 yılından itibaren 2 ana birime bölünmüştür. Bunlardan biri, demiryolu altyapı harcamalarından, diğeri ise, yolcu hizmetlerinden sorumlu olan gruptur.

Belçika Devleti, demiryolu ile taşımacılığa, GSMH'nin % 1'i oranında mali destek vermektedir. Bu destekle, Belçika Devlet Demiryolları (SNBC), demiryolu güvenliğini artırmak ve yük taşımacılığı için ek yatırımlar yapmak amacıyla projeler yönetmektedir.

Kara ve demiryolları dışında Belçika'da yaygın olarak kullanılan bir diğer taşımacılık şekli de, Meuse ve Schelde nehirlerine bağlı, 1.570 km. uzunluğundaki iç suyolları şebekesidir. Bu yük taşıma şekli, demiryolları ile yapılan taşımadan daha fazla taşıma seviyesine ulaşarak önem kazanmış durumdadır.

Belçika'da, Uluslararası Brüksel Hava Limanı ve dört yerel havalimanı (Anvers-Deurne, Charleroi-Gosselies, Liège-Bierset and Ostend-Middelkerke) bulunmaktadır. Anvers-Deurne hava limanı daha çok küçük havayolu şirketleri ve iş seyahatleri; Charleroi-Gosselies hava limanı havacılık sanayi, turizm ve iş seyahatleri ile bazı tarifeli hizmetler ve kargo; Liège-Bierset hava limanı kurye hizmetleri, turistik uçuşlar; Ostend-Middelkerke hava limanı ise hava taşımacılığı, tarifeli hizmetler ve turistik uçuşlar konularında hizmet vermektedir.

Belçika'da, Anvers, Gent ve Zeebrugge limanları olmak üzere 3 önemli liman bulunmaktadır. Anvers Limanı, hâlihazırda Avrupa'nın en önemli limanlarından biridir. Her yıl, ortalama 120 milyon tondan fazla yük, dünyanın dört bir yanından, Schelde ırmağı kanalı ile Avrupa'ya dağıtılmak üzere, Anvers'e gelmektedir.

Coğrafi konumu ve Avrupa Birliği'nin merkezi olmasından kaynaklanan avantajının yanı sıra her türlü ulaşım şekli itibariyle uygun altyapısı, Belçika'yı lojistik açıdan oldukça önemli bir ülke haline getirmektedir. Bu anlamda birçok firma, Avrupa dağıtımlarını

Belçika'da kurdukları lojistik merkezleri vasıtasıyla yapma yoluna gitmektedir. Ulaştırma altyapısı ülkenin, Avrupa'nın en önemli lojistik merkezlerinden biri olmasını sağlamıştır.

Enerji

Belçika çok büyük oranda ithal enerjiye bağımlıdır. En fazla kullanılan enerji kaynağı petrol ürünleri olup, arkasından doğal gaz gelmektedir. Elektrik enerjisi ihtiyacı yerel üretim ve ithalatla karşılanmaktadır.

Daha önce önemli bir kömür üreticisi olan Belçika, 1957 ve 1992 yılları arasında 120 kömür madenini kapatmıştır. Sonuçta ülke, enerji konusunda yaklaşık % 80 oranında dışarıya bağımlı hale gelmiştir. Bugün Belçika, enerjisinin önemli kısmını ithal eden ülkeler arasındadır. Özellikle petrol ürünleri ve doğal gaz, kullanılan ve ithal edilen enerji kaynakları açısından ilk sırada yer almaktadır.

Belçika'nın enerji politikalarında, 2001 yılında başlatılan reformlar sonrasında birçok olumlu gelişme gerçekleşmiştir. Elektrik ve doğal gaz piyasalarındaki reformlar ile kuzey sınırındaki elektrik iletim kapasitesinin belirlenmesinde pazar tabanlı mekanizmaların kullanılması, yeni piyasa aktörlerinin girmesi ve Belpex elektrik takas kurumunun gelişmesi gibi yenilikler yapılmıştır.

Belçika ayrıca, komşuları olan Fransa ve Hollanda ile elektrik piyasalarının daha fazla entegre olması ve elektrik iletim kapasitelerinde gerçekleştirilen sınır ötesi ticaretin artırılması ve iyileşmesi amacıyla yakın olarak çalışmaktadır. Ayrıca, Belçika'nın federal bölgeleri de, Kyoto Protokolü kapsamında kendi üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmek ve iklim değişimini önlemek için çaba göstermektedir. Yenilenebilir enerji yöntemleri kullanılarak üretilen elektrik miktarı son 15 yılda önemli ölçüde arttı, ancak üretilen toplam miktara kıyasla küçük kalmaktadır.

Belçika'nın elektrik üretiminin yaklaşık % 55'i ülkede bulunan 7 nükleer enerji santrali aracılığıyla sağlanmaktadır. Ancak, 2003 yılında yürürlüğe giren yasa çerçevesinde, ülkede nükleer enerji üretiminin 2015 ila 2025 yılları arasında sonlandırılmasına karar verilmiştir. Nükleer enerjinin sonlandırılmasıyla enerji arzında ortaya çıkacak boşluğun, çeşitli enerji tasarrufları, elektrik ithalatı veya elektrik üretim kapasite artırımı ile telafi edilmesi planlanmaktadır.

Belçika, tüketicilere, kendi elektrik sağlayıcılarını seçme imkânı tanımış, böylece piyasayı daha rekabetçi hale getirmek üzere ilk adımı atmıştır. Hâlihazırda, elektrik tüketiminin % 90'dan fazlası, serbestleştirilmiş piyasa tarafından arz edilmektedir. Buna rağmen Belçika, elektrik piyasasını daha rekabetçi hale getirmeyi amaç edinmiş ve bu konuda,

bütün bölgesel ve federal hükümetler, piyasa kuralları ve düzenlemelerinin uyumlu olmasını sağlayacak şekilde ortak çalışmalar yapmaya hız vermişlerdir.

Hâlihazırda ülkede gaz ve elektrik hizmetleri sağlayan Distrigas ve Electrabel şirketlerinin önemli hissedarı olan Belçikalı Suez firması, Belçika gaz sektöründe önemli bir role sahiptir. Şirket, Belçika doğal gaz giriş noktalarını kontrol etmektedir. Gaz stok kapasiteleri her yıl, Suez Grubu'nun talebi doğrultusunda belirlenmektedir. Ayrıca, Zeebrugge Limanı'ndan sağlanan transit geçişin kapasitesi de, uzun dönemli sözleşmeler ile Suez Grubunca denetlenmektedir. Diğer taraftan, Suez Grubu'nun, Belçika elektronik müşteri veri bankası, hizmet şirketleri ve dağıtım sistem operatörlerinin çoğunluğunu elinde bulunduran Fluxys'de de hisseleri bulunmaktadır. Bu durum, Suez'in rakiplerinin enerji piyasasına girişini zorlaştırmakta, dolayısıyla da Suez'in piyasadaki gücünü artırmasına sebep olmaktadır.

Diğer Hizmetler

Belçika, oldukça gelişmiş bir hizmet sektörüne sahiptir. Başta Brüksel bölgesi olmak üzere Belçika, AB kurumları ile bağlantılı birçok ticari, hukuki, mali danışmanlık hizmeti veren işyerine sahiptir. Birçok firma, AB kurumlarına yakın olmak amacıyla, Belçika'da ofis açmaktadır. Özellikle, koordinasyon, çağrı ve dağıtım merkezlerine sağlanan vergi indirim ve destekleri, Belçika'yı yabancı yatırımlar için daha da cazip bir hale getirmiştir.

• 4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Belçika'da Flaman ve Alman toplumları Valon kesimine kıyasla daha içe dönük olup, Brüksel Bölgesinin Fransızca konuşan toplumu ise nispeten daha resmidir. Muhatabınızın ana dilinde görüşmeyi gerçekleştirmek oldukça sıcak karşılanır, ancak iş hayatında ve toplantılarında İngilizcenin yeterli olması kuvvetle muhtemeldir.

Yüz yüze görüşmeler tercih edilir, ancak uluslararası faaliyetlerin yoğunlaşması ve teknik imkânlarının da yaygınlaşmasıyla beraber görüşmelerin niteliği ve içeriğine göre zaman zaman video konferans yöntemi de kullanılmaktadır.

İş görüşmelerinde, kartvizit bulundurmak, masa etrafında yer alan herkes ile tokalaşmak ve muhataplar ile konuşurken göz teması kurmak önemlidir.

Toplantılar, üst yönetimin katılımı olsun veya olmasın daha ziyade ekip odaklıdır. Bu çerçevede, proje bazlı ekipler ile görüşmeler oldukça daha sık yapılmakta olup, üst yönetimin programının yoğun olması nedeniyle kendileriyle toplantı yapabilmek için erkenden randevu almak gerekebilmektedir.

Sunum planlandıysa, toplantıdan önce bilgisini vermek gerekir, zira toplantı yerinin uygun ekipman ile hazırlanması söz konusu olabilir. Toplantı sürelerine uyulması önemlidir, ayrıca belirli veya somut teklif varsa bilgilerinin önceden verilmesi de uygundur.

Para Kullanımı

1 Ocak 1999 tarihinden itibaren ülkenin resmi para birimi avro olarak kabul edilmekle beraber Belçika frangı da varlığını 2002 yılına kadar korumuştur. 1 Mart 2002 tarihinden itibaren de tüm ödemelerde sadece avro geçerli olmaktadır.

Ayrıca, Belçika'da hemen hemen her yerde başta kredi kartları olmak üzere tüm banka kartları yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Pasaport ve Vize Uygulaması

Ülkeye girişte, Avrupa Topluluğu vatandaşları için pasaport ya da nüfus cüzdanı yeterlidir. Diğer ülke vatandaşlarından istenilen belgeler, yasal geçerlilik taşıyan bir pasaport ve Belçika Büyükelçiliği veya konsolosluklarından alınmış geçici giriş veya

oturma vizeleridir. Vize uygulamasının olmadığı ülke vatandaşları için, 90 günü aşmamak ve çalışmamak kaydıyla geçici giriş hakkı mevcuttur.

Belçika, lacivert pasaport sahibi Türk vatandaşlarından vize talep etmektedir. Gri, yeşil ve kırmızı pasaportlarda ise vize uygulaması bulunmamaktadır. Bu tür pasaportları olan Türk vatandaşları 90 günü aşmamak kaydıyla, Belçika'ya giriş yapabilmektedirler.

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

Tarih	İsim	Yerel İsim
1 Ocak	Yeni yıl	Nouvel An
*	Paskalya	Paques
Paskalya'dan sonraki ilk Pazartesi	-	Lundi de Paques
1 Mayıs	İşçi Bayramı	Fete du Travail
Paskalya'dan sonraki 6. Perşembe	Yükseliş	Ascension
Paskalya'dan sonraki 7. Pazar	Pentekot	Pentecote
21 Temmuz	Ulusal Bayram	Fete Nationale
15 Ağustos	Yükseliş	Assomption
1 Kasım	Tüm Azizler	Toussaint
11 Kasım	Ateşkes Günü	Jour de l'Armistice
25 Aralık	Noel	Noel

* Her yıl Mart'ın son haftasında veya Nisan ayında bir güne rastlamaktadır.

Belçika'da mesai günleri Pazartesi'den Cuma'ya sabah 09:00'dan akşam 17:00'ye kadardır.

Yerel Saat

Belçika, Greenwich'e göre 1 saat ileridedir (GMT + 1).

Ulaşım

Belçika'da sivil halka açık 5 havalimanı bulunmakta olup, Brüksel-Zaventem ve Charleroi havalimanları bunların arasında en yoğun olanlardır.

Ülkede şehirlerarası ulaşım tren yoluyla veya nadiren otobüs aracılığıyla sağlanmaktadır. Özellikle Brüksel ve Anvers gibi büyük şehirler olmak üzere ülkede şehir içi ulaşım oldukça gelişmiş vaziyettedir.

Diğer yandan, hızlı tren ile Londra, Paris, Amsterdam, Köln ve Frankfurt gibi Avrupa'nın önemli şehirlerine kısa sürede varılabilir.

Ayrıca, Belçika'nın karayolları da oldukça gelişmiş ve komşu ülkeler ile birleşmiş durumdadır. Brüksel merkezli 250 km'lik bir yarıçap içinde ulaşılabilen toplam 5 ülke bulunmaktadır.

Konaklama

Tüm ülkede yaygın bir otel ağı bulunmakta olup, oteller diğer AB ülkelerindekilerle aynı kalitededir. Büyük şehirlerde, otellerde ve havaalanlarında araç kiralama hizmetleri sağlanmaktadır.

• 5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Belçika'da yatırım yapan uluslararası şirketler, faaliyetlerini geliştirme stratejilerine uygun olarak, birçok şirket şekillerinden birini seçebilirler. Örneğin, bir işyeri, tek bir çalışandan oluşabileceği gibi, yatırımcı satış temsilciliği veya acentesi kurulabilmektedir. Faaliyetlerini daha uzun süre sürdürmek isteyen şirketler ise, şube veya ana şirketten bağımsız şirket seçeneklerini de değerlendirebilirler. Belçika vatandaşı olmayan yabancı şahıslar da, kişisel olarak Belçika'da yatırım yapabilmektedirler. Diğer bir ifade ile Belçika'da sınai ve/veya ticari faaliyetler; esnaf (bakkal, kasap, tamirci, vb.), ticari şirket (anonim şirket, limitet şirket, vb.) veya Belçika dışındaki bir şirketin bir şubesi olarak gerçekleştirilebilmektedir.

İşletmelerin ana şekli, sınırlı sorumlu bağımsız firmalar veya şubeleridir. Bunlar, öncelikle Kurumlar Kanunu ile düzenlenmiştir. Merkezleri Belçika'da bulunan bütün firmalar, başka bir yerde kurulsalar bile, Belçika firması olarak anılmaktadırlar.

Bağımsız şirket veya şube arasında seçim yapmak, genellikle yatırımın yapıldığı ülkede bulunan vergi yapılanması ile ilgilidir (işletmenin başlangıcında Belçika'da oluşan zararların yurtdışında kullanımı; kar dağıtımının vergilendirilmesi gibi). Ancak, küçük ölçekli firmanın yönetiminden doğacak işletme maliyetleri, yerleşik firmalara yönelik uygulanan vergi anlaşmalarından sağlanacak faydalar veya korunmalar ile Belçika işletmesinin mali yapısı da bu kararda önemli rol oynayabilecek unsurlardır.

Faaliyetler, Belçika'da ana şirketten bağımsız, yeni bir şirket olarak gerçekleştirilebileceği gibi, satış veya üretim amaçlı olarak ana şirketin bir şubesi olarak da yapılabilir.

Ltd. Şti (BV/SRL) ve A.Ş. (NV/SA)

Bağımsız şirketler, iştiraki buldukları ana şirketten kanunen ayrı bir yapıya sahiptir. Yurtdışında yerleşik ana şirket, Belçika'da bağımsız bir firma kurabileceği gibi, hâlihazırda var olan bir Belçikalı firmayı satın alarak faaliyetlerini gerçekleştirebilir.

Belçika'da şirketler, Belçika vatandaşı olmayan bireyler ve kurumsal yatırımcılar için mevcut olan birçok kanuni yapı arasından, yatırımlarına en uygun yapıyı seçebilmektedirler. En sık rastlanan 2 kanuni şirket yapısı; Hisseleri oranında sorumluluğu olan Anonim Şirket ve özel sınırlı sorumluluğa haiz Limited Şirkettir. Bunlarla birlikte, yine sınırlı sorumluluğa haiz Kooperatif Şirket ve Ortaklıklar da diğer sık rastlanan şirket şekilleridir.

Şube

Bağımsız şirketlerden farklı olarak Şubeler, ana şirkete yapısal olarak bağımlılık gösteren şirket türünü teşkil etmektedir. Ana şirket, Belçika dışında yerleşik olmasına rağmen, Belçika'daki şubesinin her türlü faaliyetinden mali olarak sorumludur. Şubelerin, kanuni temsilci tarafından yönetilmesi gereklidir.

Şirket Türü	Hissedar Sayısı	Sermaye	Yükümlülükler
Anonim Şirketi (NV; SA)	Asgari 2	61.500 Avro	Katıldığı sermaye payı ile sınırlı
Limited Şirketi (BV; SRL)	Asgari 1	Sermaye şartı bulunmamaktadır	Katıldığı sermaye payı ile sınırlı
Kooperatif Şirketi	Asgari 3	Sermaye şartı bulunmamaktadır	Katıldığı sermaye payı ile sınırlı
Şube	Ana şirkete bağlıdır	Sermaye şartı bulunmamaktadır	Ana şirket sınırsız sorumlu

Şirket Kurma Prosedürü

Yatırımcıların, şahıs, şube veya yeni bir şirket olup olmadığına bakılmadan önce, Belçika'da kurulan her kuruluş için yerine getirilmesi gereken genel şartlar vardır. Gerçek kişiler, yaşlarını ispatlayan resmi bir belge sunmak zorundadırlar. Ayrıca, gerçek kişiler, faaliyete geçtikten sonra 90 gün içinde, Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi'ne dâhil olmak zorundadırlar. Aynı şekilde, şube veya yabancı şirketin Belçika'da mevcut kanuni temsilcisi de bahse konu Sosyal Güvenlik Sistemi kapsamına dâhil olmak zorundadır. Bunların yanı sıra, bir banka hesabı açmak ve her türlü hizmet ve mal satışı için de KDV kaydı gerekmektedir.

Belçika'da kimi meslekler düzenlenmiş olup, ülke kanunlarına göre KOBİ niteliğindeki şirket kurucularından mesleki özellikler istenmektedir. Düzenlenmiş olan toplam 34 mesleklerden 29'u 3 ana gruba ayrılmıştır; motorlu araçlara, müteahhitlik ve elektroniğe, kişisel bakımlara değinen meslekler. Diğer meslekler ise mesleki özellik arz eden faaliyetlerden oluşmaktadır (kasapçı, lokantacı, fırıncı vb.).

Aynı şekilde KOBİ niteliğindeki ticari faaliyette bulunacak şirket kurucularından veya şirketi yönetecek kişilerden yöneticilik yeterlilik belgesi istenmektedir.

Bu konuda bilgilere, Belçika'da faaliyette bulunan 8 yetkili şirketlerden birisine danışarak ulaşmak mümkündür.

<https://economie.fgov.be/fr/themes/entreprises/creer-une-entreprise/demarches-pour-creer-une/demarches-aupres-dun-guichet/les-guichets-dentreprises>

Diğer taraftan, Avrupa Birliği vatandaşı olmayan bir Türk vatandaşın Belçika’da şirket kurması için Profesyonel Kart sahibi olması gerekmektedir. Şahıs Belçika’da geçerli oturma iznine sahipse bu Profesyonel Kart doğrudan Şirketler Veznesinden talep edilebilir, aksi takdirde şahsın Türkiye’deki Belçika Konsolosluğu’ndan işlemleri yapması gerekmektedir.

Ülkedeki yatırım ortamı, şirket türleri, şirket, şube kurma prosedürleri, sosyal güvenlik yükümlülükleri, vergi sistemi, yatırım teşvikleri vb. hakkında ayrıntılı bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılabilmektedir:

https://www.business.belgium.be/en/investing_in_belgium

Şube Kurma Prosedürü

Belçika’da şube açmak isteyen Türk firmalarının hazırlık aşamasında Türkiye’de yapacağı işlemler aşağıda yer almaktadır.

İlk olarak noter veya apostil mührü sahibi bir makam veya Belçika Konsolosluğu’ndan, ana dilde olmak üzere aşağıdaki belgeler hazırlanmalıdır:

- Şirket ana sözleşmesi ve ilgili belgeler,
- Belçika’da bir şube kurma, bir hukuki temsilci atama ve verilecek yetkilerin tam olarak tanımlandığı kararın alındığı Yönetim Kurulu Kararı,
- Şirketin en son yıllık mali tabloları,
- Bağlı olduğu ticaret odasından alınacak, şirketin var olduğunu gösterir Ticaret Sicil Kaydı.

Belçika’daki formaliteler ise aşağıdaki gibidir.

- Yukarıda belirtilen belgelerin, “Hague Konvansiyonu” (Türkiye’nin de dâhil olduğu Konvansiyon’a üye ülkelerin firmaları için) şartlarına uygun olarak “Apostil” olarak Belçika’da yerleşik resmi bir tercüman tarafından, Belçika içindeki şirket yerleşimine (Brüksel, Valon veya Flaman Bölgesi) bakılarak Fransızca veya Flamanca ’ya çevrilmesi,
- Söz konusu belgelerin ilgili Ticari Mahkemesi’ne ve yıllık bilançoların Belçika Merkez Bankası’na teslim edilmesi,
- Evrakların Belçika Resmi Gazetesinde yayımlanması

Sigorta

Belçika'da faaliyet gösteren şirketler, Sosyal Güvenlik Milli Ofisi'ne (ONSS) başvurarak çalıştırdıkları tüm personeli bildirmek ve kaydettirmek zorundadırlar. Aynı şekilde, şube veya şirketin Belçika'da mevcut kanuni temsilcisi de bahse konu Sosyal Güvenlik Sistemi kapsamına dâhil olmak zorundadır.

“Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi” 04.07.1966 tarihinde imzalanmış olup, sözleşme 01.05.1968 tarihinden geçerli olmak üzere halen yürürlükte bulunmaktadır. Mevcut Sözleşme her iki ülkenin vatandaşları ve çalışanlarının sosyal güvenlik haklarının mütekabiliyet esasları çerçevesinde korunmasını ve güvence altına alınmasını amaçlamaktadır. Tüm dünyada son elli yılda yeni ve farklı istihdam türleri ortaya çıkmış ve her iki ülkenin çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatında önemli değişiklikler yapılmıştır.

Mevcut sözleşmenin sağlık sigortası uygulamaları, Türkiye yönünden sadece 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendinde düzenlenen sigortalıları kapsamakta, (b) ve (c) bendinde düzenlenen sigortalıları ise kapsamamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı arasında 1966 yılında imzalanan ve 1.5.1968 tarihinde yürürlüğe giren Sözleşmenin yerini almak üzere “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Belçika Krallığı Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşması” 11 Nisan 2014 tarihinde imzalanmış olup, Yeni Anlaşma ile bağımsız çalışanlar ile kamu çalışanları da anlaşma kapsamında sağlık yardımlarından yararlanabilmektedirler.

Ayrıntılı bilgi aşağıdaki adres ve telefondan elde edilebilir:

T.C. Brüksel Büyükelçiliği
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müşavirliği
Rue Montoyer 4, 1000 Bruxelles
Tel/Faks : +32 (0) 2 513 31 28
bruksel@ailvecalisma.gov.tr

Bankacılık Mevzuatı

Belçika'nın bankacılık sistemi oldukça gelişmiştir. Belçikalı olmayan yatırımcılar, kendi kaynakları ile yatırım yapabilecekleri gibi, birçok kamu ve özel bankacılık/finansman kurumlarından kredi talep edebilirler. Belçika bankacılık sektöründe 2018 yılı sonu itibarıyla faaliyet gösteren 55'i yabancı bir ülke hukukuna tabi olanlar olmak üzere toplam 87 banka ve 19 bankanın temsilcilik ofisi faaliyet göstermektedir. Belçika genelinde bu bankaların toplam 5.126 şubesi bulunmaktadır. Aynı yıl, kullanılan kredi miktarı 513,8 milyar Euro civarında gerçekleşmiş olup, yaklaşık 37,9 milyon hesap bankalarca yürütülmüştür. Bankacılık sektöründe yaklaşık 51.286 kişi istihdam edilmiş olup, bu miktar toplam çalışan nüfusun % 1,3'üne tekabül etmektedir. Dünyanın en büyük 1000 bankası arasında Belçikalı 4 banka bulunmaktadır. Belçika Bankalar Birliği'ne göre, Belçika'da faaliyet gösteren başlıca bankalar

BNP Paribas Fortis, BELFIUS BANK, KBC BANK, ING BELGIUM, AXA BANK BELGIUM olarak sıralanmaktadır.

• Girişim sermayesi (Venture Capital) alınabilecek kurumlar:

Belgian Venturing Association (www.bva.be) - Özel

Brustart (www.srib.be) · Kamu

• Banka Kredileri:

Belçika'da birçok banka, Belçika Bankalar Birliği (Private Bankers Association of Belgium · PBA)'ne bağlıdır. Bankaların sunduğu kredi seçenekleri çok çeşitlidir.

• Sermaye Benzeri Krediler (Subordinated loans):

Tasfiye durumunda, diğer borçluların borcu ödenmeden, bu kredilerin geri ödemesi aranmamaktadır.

• Özel Proje Kredileri:

Birçok kurum, sosyo-ekonomik proje gerçekleştirmek isteyen şirketlere kredi sunmaktadır.

Bu projeler, sosyal, çevresel ve kültürel çok daha fazla getirisi olan projelerdir.

Finans kuruluşları ve bankalar, minimum teminat olmadan başvuran firmalara kredi vermemektedirler. Brüksel Teminat Fonu (The Brussels Guarantee Fund), bazı koşulları sağlanması halinde, girişimcilere, kredi için gerekli teminatı bulmada yardımcı olan bir kamu kuruluşudur.

Belçika'daki bankacılık sistemi hakkında aşağıdaki linklerden bilgi alınması mümkündür.

- [Belçika Bankalar Birliği \(PBA\)](#)
- [Belçika Bankacılık Federasyonu \(Febelfin\)](#)
- [Bankacılık, Finans ve Sigortacılık Komisyonu](#)
- [Belçika'da Ödeme Sistemi](#)

Vizeler

I. Belçika'da Çalışma İzinleri: Yabancıların Belçika'da çalışma ve ikamet koşullarını düzenleyen 26 Haziran 1999 tarihli Belçika Resmi Gazete 'sinde yayımlanan 9 Haziran 1999 tarihli Krallık Kararnamesi uyarınca yabancı bir kişinin Belçika'da çalışabilmesi için iki şartın yerine getirilmesi gerekmektedir. Bunlar:

a. Yabancı kişinin çalışmak istediği sektörde işgücü açığının bulunması gerekmektedir. Başka bir ifade ile Belçika iş piyasasında yabancı kişinin vasıflarını taşıyan ve çalışabilecek durumda olan işsiz bir kişinin bulunmaması ve meslek eğitimi yolu ile de bunun temin edilememesi gerekmektedir (madde 8).

b. Yabancı kişinin ülkesi ile Belçika arasında bir işgücü anlaşmasının bulunması gerekmektedir.

Türkiye ile Belçika arasında halen geçerli olan bir İşgücü Anlaşması bulunmaktadır. Türkiye ile Belçika arasında "Türk İşçilerinin Belçika'da istihdamına ilişkin Anlaşma" 16.07.1964 tarihinde Belçika'da imzalanmıştır.

II. Çalışma izinleri: Yasal düzenlemede A-B-C olmak üzere üç çeşit çalışma izni bulunmaktadır.

A sınıfı çalışma kartı beş yıl geçerli olup, her sektör için geçerlidir.

B sınıfı çalışma kartı sadece bir yıl için ve iznin alındığı sektör için geçerlidir. İşverenin talebi üzerine verilmekte ve yine işverenin talebi üzerine yenilenmektedir. İkamet veya B sınıfı çalışma kartına bağlı olarak geçen çalışma süresi şartlarının (yasada belirtilen kısıtlayıcı hükümler kapsamına girmemek kaydı ile) yerine getirilmesi durumunda A sınıfı çalışma kartı talep edilebilmektedir.

C sınıfı çalışma kartı ise bir yıl geçerli olup, hak kazandıran çeşitli koşullar yanında eş Belçika'da belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışan kişilere verilmektedir. Her sektör için geçerlidir.

Ayrıntılı bilgi aşağıdaki adres ve telefondan elde edilebilir:

T.C. Brüksel Büyükelçiliği
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müşavirliği
Rue Montoyer 4, 1000 Bruxelles
Tel/Faks : +32 (0) 2 513 31 28
bruksel@ailevecalisma.gov.tr

Çalışma vizesi konusunda Belçika'daki düzenlemeler hakkında aşağıdaki linklerden bilgi alınması mümkündür.

[Federal Çalışma Bakanlığı](#)
[Brüksel Bölgesi \(ACTIRIS\)](#)
[Flaman Bölgesi \(VDAB\)](#)
[Valon Bölgesi \(FOREM\)](#)